

Nowe stanowiska *Cerambyx scopolii* (FUESSLY, 1775) (Coleoptera: Cerambycidae) w Polsce

JACEK KURZAWA¹, WIESŁAW SZCZEPAŃSKI², WOJCIECH SZCZEPAŃSKI³

¹ul. Sterlinga 2/10, PL 97-200 Tomaszów Mazowiecki, e-mail: jk@entomo.pl

^{2,3}ul. Kościelna 34B/19, PL 41-103 Siemianowice Śląskie

²e-mail: wieslaw.szczepanski@katowice.lasy.gov.pl, ³e-mail: szczepanski.w@interia.pl

ABSTRACT. New localities of *Cerambyx scopolii* (Coleoptera: Cerambycidae) in Poland.

The paper provides information about newest localities of *Cerambyx scopolii* (FUESSLY, 1775) in Poland. The beetle was recorded from seven localities in following physiographic regions: Baltic Coast, Wielkopolska-Kujawy Lowland, Western Sudety Mountains, Bieszczady Mountains.

KEY WORDS: Coleoptera, Cerambycidae, *Cerambyx scopolii*, faunistics, new records, Baltic Coast, Wielkopolska-Kujawy Lowland, Western Sudety Mountains, Bieszczady Mountains, Poland.

Cerambyx scopolii (FUESSLY, 1775) jest gatunkiem bardzo rzadko spotykanym w Polsce, objętym ochroną gatunkową. Podawany jest z kilkunastu izolowanych stanowisk w 14 krainach zoogeograficznych (BURAKOWSKI et al. 1990, GUTOWSKI 1992, NAJBAR 1998). Większość z tych stanowisk ma już charakter historyczny, a nowe doniesienia o jego aktualnym występowaniu w Polsce są sporadyczne, dotyczą one Pomorza Zachodniego (GUTOWSKI 2006, DOMIAN, KĘDRA 2010), Beskidu Niskiego (KUBISZ, HILSZCZAŃSKI 1992) i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (NAJBAR 1998). W „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (PAWŁOWSKI et al. 2002) przypisano mu kategorię DD – o nieokreślonym stopniu zagrożenia, wynikającym z niedostatku danych.

Poniżej dokumentujemy najnowsze jego stanowiska w 4 krainach:

Pobrzeże Bałtyku:

– Kołobrzeg Podczele [WA40], 30.07.1979 – 1 ♀ na kwitnącym *Cirsium oleraceum* (L.) SCOP., leg. T. Twardy.

Gatunek wykazany został z tego stanowiska również przez A. Gruszkę. Z Pobrzeża Bałtyku wykazany również z kilku innych stanowisk (BURAKOWSKI et al. 1990).

Nizina Wielkopolsko-Kujawska:

– Skoroszów [XT50], 27.06.2010 – 2 exx. (1 ♂ na wałku bukowym oraz 1 ♀ na pniaku po ścięciu buku w starodrzewiu bukowym), obserwacja W. i W. Szczepański. Ponadto stwierdzono czynne żerowisko (na obrzeżu martwicy po oparzelinie słonecznej) pod korą wolno stojącego nasiennika bukowego.

– Łagówek [WU20], 13.05.2008, leg. R. Orzechowski.

– Kolonia Barcikowo k. Jemiołowa [WT19], 11.05.2006, leg. M. Pietruczuk.

Z krainy tej wykazany poprzednio przez NAJBARA (1998) z okolic Świebodzina.

Sudety Zachodnie:

– Siedmica [WS75], 15.05.2002, 15–16.06.2002 (rójka); 22.05.2003; 29.05.2004; 22.05.–09.06.2006; 28.05.2007; 25.05.2008; 20.05.2009 i 22.05.2011, leg. B. i J. Frunze.

– Grobla [WS74], liczne obserwacje w 2003 roku, kilka okazów wylęło się zimą 2003/2004 z drewna opałowego (dąb), leg. T. Gajda.

Z Sudetów Zachodnich wcześniej wykazany z Gór Wałbrzyskich i góry Górzec (BURAKOWSKI et al. 1990).

Bieszczady:

– Mików [EV86], 04.08.1992, 1 ♀ na kwitnącym *Heracleum* sp., leg. J. Kurzawa.

Z Bieszczad podawany z Wetliny i Lutowisk (CAPECKI 1969) oraz Ustrzyk Górnych (ŚLIWIŃSKI, LESSAER 1970).

Cerambyx scopolii był wykazywany wielokrotnie z tych samych stanowisk na przestrzeni ostatnich kilkadziesiąt lat. Można więc wnioskować, że większość jego stanowisk w kraju została już odkryta, gdyż owad doskonały jest łatwo rzucającym się w oczy chrząszczem. Gatunek ten spotykany jest w Polsce w ciepłych buczynach i tylko sporadycznie w drzewostanach dębowych. Stan poznania tego gatunku w Polsce jest jednak nadal niewystarczający i wymaga dalszych obserwacji w celu oceny stanu populacji i ewentualnych zagrożeń wynikających z wymagań siedliskowych gatunku.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1990. Chrząszcze – Coleoptera. Cerambycidae i Bruchidae. *Kat. Fauny Polski* 23(15): 1–312 pp.
- CAPECKI Z. 1969. Owady uszkadzające drewno buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica* L.) na obszarze jego naturalnego zasięgu w Polsce. *Prace Inst. badaw. Leśn.* 367: 1–166.
- DOMIAN G., KEDRA K. 2010. Bierna ochrona przyrody a bioróżnorodność na przykładzie Puszczy Bukowej koło Szczecina. *Przegl. przyr., Świebodzin* 21(2): 52–78.
- GUTOWSKI J. M. 1992. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) Roztocza. *Fragm. faun.* 35: 351–383.
- GUTOWSKI J. M. 2006. Chrząszcze kózkowate i bogatkowate (Coleoptera: Cerambycidae, Buprestidae) rezerwatu leśno-stepowego „Bielinek” nad Odrą oraz jego okolic. *Parki narod. Rezer. Przyr.* 25(1): 31–64.
- KUBISZ D., HILSZCZAŃSKI J. 1992. Fauna kózkowatych (Coleoptera, Cerambycidae) Beskidu Niskiego. *Wiad. ent.* 11(2): 73–79.
- NAJBAR B. 1998. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) Ziemi Lubuskiej. *Przegl. przyr., Świebodzin* 9(4): 49–75.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Coleoptera – Chrząszcze. [W:] GŁOWAŃSKI Z. (Red.). Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88–110 + suppl. 74 ss.
- ŚLIWIŃSKI Z., LESSAER M. 1970. Materiały do poznania kózek Polski (Coleoptera, Cerambycidae) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich. *Roczn. Muz. Górnośląsk. Przyroda* 5:77-127.